

Forn de calç de la Riba

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Torrent de la Riba
Emplaçament Bosc de Parets
Alçada: 624

Coordenades:

Latitud: 41.62221
Longitud: 1.99005
UTM Est (X): 415865
UTM Nord (Y): 4608325

Classificació

Número de fitxa 08120 - 273
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: El seu estat de conservació es pot mantenir gràcies a tala de la vegetació arbòria tant de l'interior com de la corona. Una tanca de protecció de fusta seria convenient degut a la proximitat d'una urbanització.

Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08119A005000120000YK
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dl., 29/03/2021 - 08:57

Descripció

Forn de calç situat en el vessant hidrogràfic esquerra del Torrent de la Riba. L'accés es fa, per la urbanització Els Rourets, concretament entrant per un revolt molt tancat del carrer de Puig Codina des del qual s'endevina un corriol que s'endinsa cap el bosc. (x 416003 / y4608535).

Està construït aprofitant el marge natural del terreny. És de planta circular, de 5 metres de diàmetre, per 5 metres d'alçada. El passadís d'accés a la fogaina està parcialment desapareguda i la resta coberta per la terra. Està orientada al sud-oest. La part superior de la corona és visible i sorprèn veure una part de la volta posterior conservada.

A les parets interiors es conserven restes de rubefacció.

Observacions:

Els bosqueters, en netejar la franja de protecció han col·locat brancatge a la part superior per evitar cap accident.

Història

Els forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, així com per desinfectar. També tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhidrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres dependent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banquetta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta. Després d'aquest procés ja es podia desenfornar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els fornars de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

SUADES, Ramon; SENYAL, Jordi (2020). Mapa Interactiu de Sant Llorenç del Munt i serra de l'Obac.

